

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

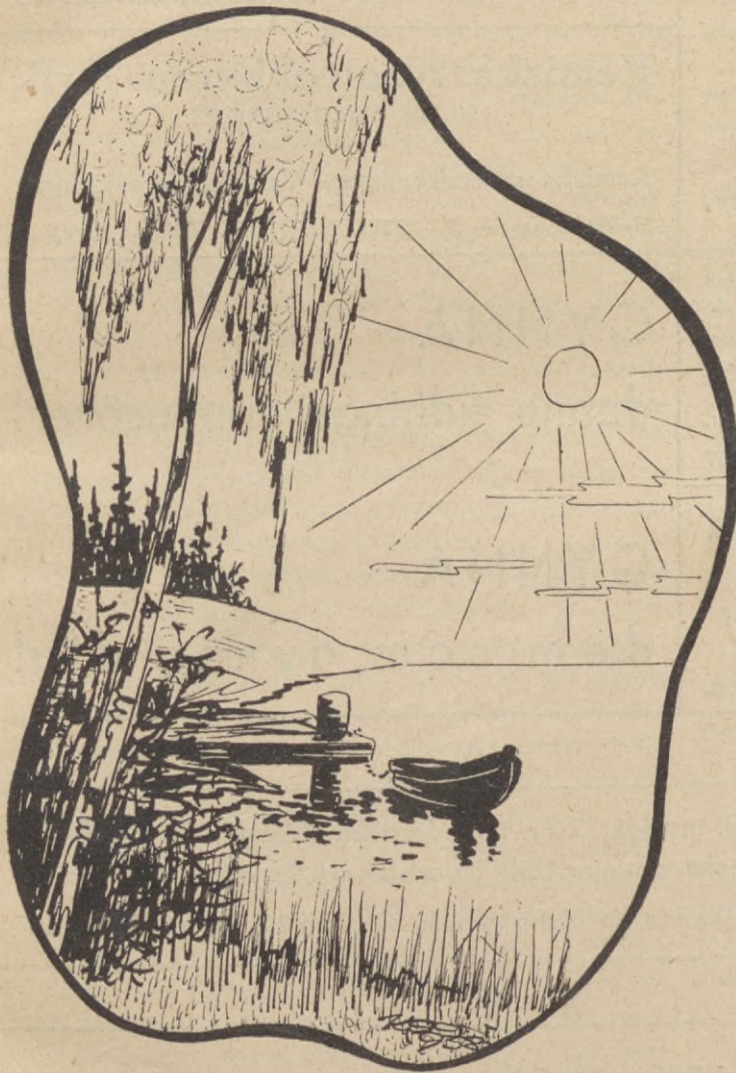

111
Allm. Lidforss
Fol.

227

Status

ORGAN FÖR DE LUNGSJUKAS EFTERVÅRDSKOMMITTÉ.

I DETTA NUMMER:

Ledare:

SYFTE OCH MÅL.
ADJÖ OCH
VÄLKOMMEN TILLBAKA!

FULLBLOD

av Ivar Lo-Johansson.

Bidrag av

Erik Lidforss, Hasse Z. m. fl.

SCHACK · KORSORD

N:r 1 1938

PRIS 25 ÖRE

Försäkra i FYLGIA

Stockholms Läns Sparbank

Grundad 1862

Insättarbehållning:

70,600,000 kr.

Fonder:

6,600,000 kr.

ALIMONDA-INSTITUTET

Leg. läk. **Homeopatisk behandl.** Mångårig praktik.

Mottagningstid kl. 11-2.

Rådfrågningar pr korrespondens. Begär prospekt och frågelista.

Adress: UPPLANDSGATAN 16, 4 tr., Stockholm Tel. 320899

KONDITORI RÖDA STUGAN UTTRAN

*Skickningar till sjukhusen. Dagligen
färska konditorivaror från Stockholm.*

TÅRTBESTÄLLNINGAR.

Telefon TUMBA 280.

Det finns hos Pub!

Ja, vad Ni än för tillfället råkar önska Er, så passar vårt slagord in. Det ligger mycket mera bakom detta — "det finns hos Pub" än vad man föreställer sig första gången man ser det. Och inte nog med att det finns hos Pub — det finns också i bästa kvalitet, största tänkbara sortering och till priser, som äro överkomliga för var och en.

PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B. · Stockholm

KIOSKEN

Centralvägen 36

SPÅNGA

Rekommenderas

Kemiska Kontrollbyrån A.-B.

Fil. d:r BERTIL GROTH

[Offic. aukt. handelskemist]

Kemiska undersökningar · Vattenundersökningar

Holländaregatan 3 STOCKHOLM Telefon 23 49 10

GYNNA

denna tidnings annonsörer!

GYNNA

dem som gynna dig!

Prenumerera på "Status"

Om Ni insänder 2 kr. till Tidskriften "Status", Götgatan 83, Stockholm, postgiro 154420, erhåller Ni tidskriften till årets slut.

Stöd oss i vårt arbete för de lungsjuka! · Skydda de friska genom att effektivt hjälpa de sjuka!

"Status"

är de lungsjukas egen tidskrift!

är startad, driven och kontrollerad av de lungsjuka själval

är det enda officiella organet för de lungsjuka i Sverige!

Status

ORGAN FÖR DE LUNGSJUKAS EFTERVÅRDSKOMMITTÉ.

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon: 41 39 99 · Postgiro 154420
Götgatan 83 III, Stockholm

"De Lungsjukas Eftervårdskommitté"
Götgatan 83 III, Stockholm

Syfte och mål.

Då Tidskriften "Status" härmed presenteras för sin läsekrets och dess första nummer sändes ut över allt Sveriges land till Jokkmokk och Över-Torneå i norr till den skånska slätten i söder — kommer den ingalunda som en överraskning för dem, vars intressen tidskriften satt som sin uppgift att tillvarata, nämligen de lungsjuka. När "De Lungsjukas Eftervårdskommitté" i december förra året beslöt undersöka möjligheterna för utgivande av en rikstidning som ett instrument för kommitténs verksamhet, möttes detta förslag med entusiasm av praktiskt taget samtliga sanatoriepatientföreningar i landet. Sedan patienterna å de fyra tuberkulossjukvårdsanstalterna i Stockholms stad och län förklarat sig villiga att ställa visst startkapital till den planerade tidskriftens förfogande under förutsättning att patienterna å landets övriga sanatorier och tuberkulossjukstugor garanterade en viss upplaga, har abonnemangsteckningen tills dato avancerat så långt, att "Status" redan vid starten når en läsekrets, som snarare torde överstiga än understiga 10.000-talet.

Det är därför ett uppdrag av uteslutande angenämt slag, som av Eftervårdskommittén anförtrots oss och som vi i denna tidskrifts första nummer och på dess första sida utföra, då vi framföra ett tack till alla dem, som genom ekonomiskt stöd och ett garanterande av tidskriftens upplaga möjliggjort dess start. Det är med icke mindre glädje vi också i och med detta kunna konstatera den vilja till samarbete för gemensamma intressen och mål, som härmed manifesterats. Det är ett för vår sak löftesrikt tecken, att våra kamrater på sanatorier och utanför desamma överallt, icke blott genom sympatiresolutioner sanktionerat "De Lungsjukas Eftervårdskommitté" som en tillfällig institution för handhavande av för ögonblicket aktualiserade intressen utan även genom stöd till kommitténs — och därmed de lungsjukas eget — organ tillförsäkrat densamma ett förtroendevotum, som avsevärt bidragit till stärkande av Eftervårdskommitténs prestige och auktoritet som officiell institution för de lungsjuka i Sverige. Man har alltmera insett sanningen i den maximen, att om den

enskilda människan i någon mån själv formar sitt öde, så är detta i ännu högre grad fallet med de organisationer och rörelser, där de enskildas svaga krafter samlas till något större och mäktigare. Det är *då* och först *då* vi kunna röna framgång i vår strävan att genom opinionsbildning och genom att sprida kännedom om våra förhållanden tillförsäkra oss själva en mera människovärdig tillvaro och därigenom också samhället ett mera effektivt skydd mot allhärjaren tuberkulosen.

Samtidigt bedja vi få rikta ett varmt tack till alla de författare, konstnärer och övriga kulturpersonligheter, som genom stort tillmötesgående och förståelse för vår sak satt oss i stånd att i vår tidskrift kunna publicera bidrag, som fylla de högsta anspråk. Tack vare dessa bidrag av landets förnämligaste författare och publicister kunna vi ifråga om förströelseläsning hålla vår tidskrift på ett högt plan. Det är oss därför desto mera angeläget att även i övriga avseenden söka fylla alla anspråk på vederhäftighet och saklighet och framförallt i en värdig form giva uttryck för våra idéer och vårt program.

För den allmänhet, vilken eventuellt står främmande för "De Lungsjukas Eftervårdskommitté, vars organ denna tidskrift i första hand är avsedd att vara, torde det här vara på sin plats med en kort redogörelse för kommitténs syften och mål och för det arbete, den tillse dato utfört.

Kommittén bildades 1936 i Stockholm av f. d. sanatoriepatienter och representanter för patientföreningarna vid Söderby Sjukhus, S:t Görans Sjukhus, Stockholms läns sanatorium vid Uttran och Patientföreningen vid Löwenströmska Lasarettets tuberkulosavd., Upplands-Väsby. Behovet av en sådan kommitté hade aktualiserats genom det då av Medicinalstyrelsen avgivna utkastet till förslag till ny tuberkuloslag.

I detta förslag, som i sig i vissa fall innebar en stor och genomgripande beskränkning av den enskilda individens frihet, lämnades den sedan länge aktuella frågan om en

effektiv eftervård av de lungsjuka fortfarande utan beaktande. Däremot innehöll förslaget bl. a. så rigorösa bestämmelser som tvångsintagning å vårdanstalt av "tredskande" smittförande lungsjuka m. m. Det var emellertid främst mot förslagens negativa sida — uteslutandet av eftervårdsfrågan — kommittén vände sig. Till samtliga sanatoriepatientföreningar i landet utsändes ett förslag till opinionsyttring, vilket med acklamation antogs av ett 60-tal föreningar. Med denna fullmakt från praktiskt taget samtliga lungsjuka som vid denna tidpunkt vårdades å landets tuberkulossjukvårdsanstalter uppvaktade kommittén med skrivelser, dels socialminister Möller, dels Medicinalstyrelsens chef, generaldir. Axel Höjer, dels ledamoten av Nationalföreningens mot tuberkulos sociala utredning, direktören i Sv. Fattigvårds- och Barnavårdsförbundet, Karl Höjer. I skrivelserna hemställdes bl. a. om en allsidig utredning av frågan om nödvändigheten ur skyddssynpunkt av en effektiv och värdig eftervård för de lungsjuka utom ramen av vanlig fattigvård på ett sätt, som vore icke endast mer i överensstämmelse med sjukdomens karaktär utan även värdigare ett modernt samhälle, varvid även möjligheten att genom samhällsingripande bereda de återställda lämplig sysselsättning övervägdes.

I april månad 1937 överlämnade kommittén till sekreteraren i Nationalföreningen mot tuberkulos, doktor G. Neander, vilken utarbetat det ifrågasvarande lagförslaget, en skrivelse, i vilken sammanfattades de synpunkter på detsamma, som kommit Eftervårdskommittén tillhanda från de olika patientföreningarna i landet och vari främst frågan om en effektiv eftervård berördes.

De synpunkter på eftervårdsfrågan, som av kommittén framförts, ha också vunnit beaktande. I ett uttalande i Soc.-Dem. den 26 april i år har d:r Neander nämligen meddelat, att dessa synpunkter ligga till grund för en utredning, som anförtrots en av Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos tillsatt kommitté och att kommittéerade "speciellt inriktat sig på att i det blivande lagförslaget" — som torde föranleda proposition först vid nästa års riksdag — "medtaga sådana bestämmelser, som ge samhället möjlighet och skyldighet att även efter sanatorievistelsen vårda de sjuka på ett sätt, vilket vore mera i överensstämmelse med sjukdomens karaktär och värdigare ett modernt samhälle."

Den nuvarande uppdelningen på fattigvård och dispensär borde alltså försvinna och ersättas med dels understöd på annat sätt, skild från den öppna fattigvården, eventuellt även fri vård dels också nya föreskrifter beträffande den lungsjukes möjligheter till återinträde i samhället, anställningsutsikterna inom olika yrken eller fack enligt det engelska systemet. Dispensärernas klientel omfattar ju i stort sett de, vilka genom sjukdom blivit medellösa. Dispensärsystrarna komma också i första hand i kontakt med dessa, lära känna deras familjära och ekonomiska förhål-

landen och fallens medicinska karaktär samt äro därför i allmänhet mer lämpade att avgöra den sjukas behov än exempelvis en assistent från fattigvården.

Understödsverksamheten bör över huvud taget läggas om så, att det blir möjligt för utskrivna patienter att så mycket som möjligt skona sig, varigenom de förbättringar i hälsotillståndet, vilka den sjuke uppnått under sanatorievistelsen ej äventyrades.

Tidskriften "Status" har med anledning av detta uttalande haft ett samtal med dr Neander, som emellertid för dagen ej hade några ytterligare upplysningar att lämna. I ett följande nummer hoppas vi emellertid vara i tillfälle lämna en utförligare redogörelse för denna kommittés arbete.

På vår fråga angående Nationalföreningens och speciellt d:r Neanders inställning till "De Lungsjukas Eftervårdskommitté" och dess verksamhet förklarade d:r Neander, att han icke blott ansåge kommitténs existens som berättigad utan även dess arbete av stort värde, då det gäller att få till stånd en bättre och mera effektiv eftervård av de lungsjuka. *En framstöt i denna sak borde, ansåg d:r Neander, vinna mera beaktande, då den emanerade från de lungsjuka själva.*

Det är med tacksamhet och glädje vi notera detta uttalande från auktoritativt håll, och det är med övertygelse om sanningen i dessa ord "De Lungsjukas Eftervårdskommitté" och vår tidskrift kommer att arbeta vidare för det mål, vi satt som vårt: en värdig och effektiv eftervårdsform för de lungsjuka.

Tuberkulosen utrotas på Bornholm. Ön Bornholm i Östersjön kommer snart inte att ha en tuberkulos person bland sina invånare. F. n. finns det inte ett enda färskt fall av tuberkulos bland dem, meddelar A-B.

För några år sedan beslöt man på ön att utrota all tuberkulos där och tillrättalade en femårsplan för kampanjen, som snart är avslutad. Man undersöker alla människor mellan 15 och 35 år, inte bara barnen i skolan och arbetarna vid större företag, härad efter härad och behandlar de sjuka med vaccin från seruminstitutet i Köpenhamn. Man tror, att den farliga sjukdomen skall vara helt utrotad på ön inom något år!

Frågan om en riksorganisation för de lungsjuka, som föreslagits av ett flertal patientföreningar i landet har genom utgivandet av en rikstidning nu aktualiserats.

De Lungsjukas Eftervårdskommitté som haft förslaget under diskussion låter härmed frågan gå vidare. Eventuella förslag och synpunkter adresseras till "De Lungsjukas Eftervårdskommitté", Götgatan 83, 3 tr., Stockholm.

OBS! Skilj alltid på meddelanden som röra tidskriften "Status" och "De Lungsjukas Eftervårdskommitté".

Adjö — och välkommen tillbaka!

Hans Fallada, den kände tyske författaren, har i en roman mästerligt skildrat en straffänges väg ut i friheten och tillbaka till fängelset igen efter några månaders meningslös kamp mot ett samhälle, som stundom dömer den en gång fallne att åter falla. Boken har i den svenska översättningen fått namnet: Adjö — och välkommen tillbaka!

Den boktiteln — som i och för sig är ett fynd, — den täcker med fem ord bokens hela handling och tendens — skulle lika gärna kunna stå på omslaget till den hittills oskrivna romanen om en och tusentals andra lungsjukas hopplösa vandring fram och åter mellan sanatoriet och de myndigheter, vilka genom den ineffektiva eftervård de ha att bjuda sin klientel, inom en snar framtid kunna ge vederbörande remiss åter till sanatoriet. Jämförelsen mellan Falladas skildring och nyssnämnda tragedi — som dagligen utspelas i "the middle way," — mönsterlandet Sverige — är visserligen drastisk, ty i det förra fallet gäller det människor, som förbrutit sig mot samhället, i de flesta fall moraliskt undermåliga individer, i det senare fallet i allmänhet hyggliga människor, vars enda "brott" består i, att de drabbats av en farlig sjukdom. Men gången är densamma — det gäller i båda fallen människor, som av olika anledningar under en längre tid avkopplats från det levande och arbetande samhället och som på sin väg tillbaka till detta misslyckats i sina försök att hålla sig kvar därute — i det fria livet.

En ung man, låt oss säga en livsmedelsarbetare, ordinerar på grund av en lungskada sanatorievård. På sanatoriet lyckas han tack vare god motståndskraft, vila och närande föda — kort sagt, med den vård, som där bjudes på några månader återvinna relativ hälsa och krafter, vilka enligt överläkarens åsikt borde tillåta honom att snart åter börja arbeta. Vid utskrivningen från sanatoriet får han en hel del goda råd, om att sköta sig, hålla vikten, undvika nattvak o. s. v. Full av förtröstan — ty detta var han första sanatoriesejour — träder han ut i livet. Han riktigt sjuder av lust att åter börja arbeta, och segerviss gör han sin entré på den forna principalens kontor; han har gjort sig känd som en skötsam och god arbetare och vet, att han varit uppskattad därefter. Chefen skall säkert med hänsyn till hans sjukdom, hjälpa honom till en ej så ansträngande anställning.

Men här möter han den första missräkningen. — Tyvärr, sorgligt nog, av principiella skäl — arbetsgivaren kan inte, efter vad som förevarit, återtaga mannen i sin tjänst. — Bacillfri? — Principalen skakar oförstående på huvudet. En fras, ett tomt ord!

Nästa dag står den unge mannen hos dispensären. Han har ingenting att leva på tills han får ett nytt arbete, och man har sagt honom, att han borde gå hit; här skulle han få hjälp.

Hjälp? Tyvärr lämna vi inte ekonomisk hjälp här. Remiss till fattigvården!

Fattigvården? Den unge mannen har aldrig drömt om att behöva stifta bekantskap med denna institution. Nej förr får det bestämt vara.

I dagar går han och halvsvälter. Kanske förbarma sig

gamla kamrater över honom, då de förstå, hur det är fatt, bjuda på en kopp kaffe, i bästa fall ett mål mat — — —

En dag offerar han den sista tioöringen till en viktbiljett. Han konstaterar en katastrofal viktminskning. Hur var det överläkaren sa' "Se till, att Ni håller vikten". — Nej, det här går inte; intet hopp om arbete — en dag står han i alla fall framför fattigvårdsassistenten.

Denne konstaterar, att den unge mannen enligt läkareutlåtandet är i viss mån arbetsför. Han är väl inte arbetsskygg? T. v. emellertid härmed ett tillfälligt understöd. Var så god och skriv på det här papperet!

Den unge mannen står på gatan och betraktar de få kronor, men ansett lämpligt bevilja honom (som lån). För dem skall han under minst ett par veckor skaffa sig bostad, stark och närande föda. Det gäller inte bara att "hålla vikten" utan även att ta igen de förlorade kilona.

Veckor gå. Arbetet dröjer ännu — kanske dröjer det i evighet. Det är lätt att förstå, hur den unge mannens kamp skall sluta. Avmagring och depression till följd av umbäranden, hopplöshet, recidiv heta stenarna, som kanta den ödesdigra vägen — vägen tillbaka till sanatoriet.

*

Detta är inte något uppkonstruerat fall. Hundratals lungsjuka i folkhemmet Sverige ha gjort samma erfarenheter som den unge arbetaren i vår skildring. Om en statistik över alla återfall i lungtuberkulos till följd av det nuvarande eftervårdssystemet kunde åstadkommas, skulle denna med all säkerhet bli skrämmande. Man har på ansvarigt håll insett, att fattigvården är ett system, som är ovärdigt som socialt organ i *allmänhet* — borde man då inte inse att det, då det gäller de lungsjuka i *synnerhet* är ovärdigt ett kulturland, att en reform och en *snar* reform på detta område i högsta grad är av behovet påkallad?

"De Lungsjukas Eftervårdskommitté" har i en skrivelse till chefen för Socialdepartementet redan visat på en lämplig väg: att dispensärerna såsom bättre lämpade för uppdraget finge övertaga även den ekonomiska sidan av eftervården och att för detta ändamål av statsmakterna anvisades behövliga medel. Vårt södra grannland har för länge sedan löst frågan i denna riktning — avis för lämpligt studium!

Vi erforo häromdagen i en tidning, att den svenska fattigvården redan till stor del reformerat sig själv. Den tydligen väl initierade skribenten ansåg, att den svenska fattigvårds mannen av i dag hade med "den snåle fattigvårdsordföranden" anno dazumal ungefär lika mycket eller lika litet gemensamt som en modern lantbrukare med en teaterbonde eller något i den vägen. Det skall villigt erkännas, att till stor del, särskilt i städerna, numera så är fallet. Personligen känna vi fattigvårdsmän, vilka städse ådagalagt en uppriktig vilja att verkligen *hjälpa* sina klienter.

Men — vi ha också sett "den snåle fattigvårdsordföranden" sticka upp huvudet litet varstans i vårt avlånga land. I de små, undangömda landskommunerna torde han förekomma rikligast. För honom är den lungsjuke, som "lagt sig kommunen till last" en ständig nagel i ögat. Vi

ha erfarit fall där vederbörande fattigvårdsmyndigheter helt enkelt vägrat att förse sanatoriepatienter med de nödvändigaste klädesplagg, vilka föreskrivits av sjukhuset, och först under påtryckning från sjukhusmyndigheterna lossat på pungen. Huru lungsjuka, hemmahörande i kommuner med dylik fattigvårdsstyrelse, bli mottagna, om de komma tillbaka från sanatoriet till hemkommunen, kan man lätt, även utan livligare fantasi, föreställa sig.

Men det är inte alltid främst understöd, ekonomisk hjälp, den lungsjuke begär. Han — eller hon — är ingen asocial individ, ingen speciell exponent för den förkättrade "understödstagarandan". (Ehuru undantag naturligtvis givas här liksom bland alla kategorier av människor.) Den lungsjuke, som kan utföra ett visst mått av arbete, önskar ingenting hellre än en lämplig sysselsättning, vilken inte äventyrar hans hälsa. Man måste betänka, att en lungsjuk alltid är mer eller mindre invalid, och han kan därför inte acceptera en anställning, där man begär av honom samma arbetsprestation som av en frisk människa. Även denna fråga — om lämplig sysselsättning åt de lungsjuka — borde på ett eller annat sätt kunna lösas av statsmakterna.

Många äro emellertid de lungsjuka, vilka trots sin invaliditet efter sanatorievistelsen sökt sig tillbaka till samma verksamhetsområde med samma krav på arbetsprestationer som före sjukdomstiden. De flesta av dem bli snart offer för sitt oförstånd — inom kort äro de på sanatoriet

igen. Andra åter — icke minst hembiträden — vilka förtog sin sjukdom, bli, sedan denna förr eller senare kommer till arbetsgivarens kännedom, jagade på porten. Det hjälper inte, om vederbörande aldrig "haft baciller" och såsom bacillfri är fullständigt ofarlig för omgivningen — lungotssskräcken sitter djupt rotad bland vårt folk. Mer än en f. d. sanatoriepatient har med bitterhet fått konstatera detta faktum.

Vi ha i det föregående berört endast några få av de faktorer, vilka under nuvarande förhållanden för den lungsjuke göra utträdet i livet efter en sanatorivistelse till ett mycket hopplöst företag. Det nuvarande eftervårdssystemet är ineffektivt — därom kan icke rättvisligen råda mer än en mening. Men det är också synnerligen *oekonomiskt!*

Samhället — staten och landstingen — kasta årligen ut 14 miljoner till sanatorievård åt tuberkulösa. Ingen kan påstå annat än att i allmänhet på våra sanatorier allt göres för att hjälpa den sjuke till hälsa och nya krafter. Samhället skyr inga kostnader i detta fall — tills den timmen slår, då patienten mer eller mindre återställd lämnar sanatoriet och den kritiska övergångstiden begynner. Då står den lungsjuke där ofta inför det perspektiv, vi nyss skildrat.

— Adjö — och välkommen tillbaka!

Sannerligen, det är dålig återbäring samhället får på sina miljoner!

Eko ur pressen:

Den märkliga skuggrädsla

som är så kännetecknande för vårt förhållande till lungtuberkulosen och de lungsjuka är en anomali, skrev *Aftonbladet* i en ledare för en tid sedan. — Den har i våra dagar intet berättigande, den skyddar inte de friska och den gör de sjukas och f. d. sjukas ställning mycket svårare än den behövde vara.

Allmänheten förhåller sig mycket ofta särskilt reserverad icke bara mot dem som äro lungsjuka, där naturligtvis försiktighet i umgänget är på sin plats, utan även mot dem som varit lungsjuka, som vårdats på sanatorier och med friskbetyg på fickan åter är ute i livet. Det syns icke sällan på arbetsplatserna, att inställningen till de f. d. lungsjuka icke helt är fri från en viss känsla av att vederbörande på något sätt icke är som de andra.

Att tuberkulösa personer icke böra sysselsättas i arbeten bland unga människor eller med matvaror o. d. är helt naturligt, och det är alldeles riktigt, att som i den föreslagna nya tuberkuloslagen föreslås särskilda åtgärder vidtagas för att hindra dylikt och därmed minska eventuell smittorisk. Men att i varje person som behandlats för tuberkulos se en smittobärare är både dumt och grymt. Det förekommer emellertid och i en utsträckning som gör saken till ett problem värt särskild uppmärksamhet.

Det inträffar ideligen att sanatoriepatienter efter friskskrivningen ha mycket svårt att skaffa sig arbete. Sådant arbete som passar dem. Det finns företagare som inte ha någonting emot att återtaga arbetare och anställda vilka

genomgått en sanatoriekur och som också söka att hjälpa dem till rätta genom att ge dem lämpligast möjliga arbete. Det är naturligtvis den enda riktiga vägen att återge vederbörande den känsla av att vara till nytta, den lust att leva som bättre än något annat hindrar återfall i sjukdomen.

Nu är det tyvärr ofta så, att svårigheterna att få arbete, att ekonomiskt reparera vad sjukdomstiden förstört och känslan av att vara sedd över axeln gör många f. d. lungsjukas lott mycket svår. Här stå vi inför ett samhällsproblem som i verkligheten är väsentligare än man föreställer sig och som för sin lösning dels kräver åtgärder från det allmännas sida och dels en human och förnuftig inställning från allmänhetens sida gentemot de f. d. lungsjuka.

De lungsjukas bostadssvårigheter

ha uppmärksamrats av tidningen "*Morgonbris*", där Thora Johansson framhåller, att för de lungsjuka är bostadsfrågan ofta ett problem.

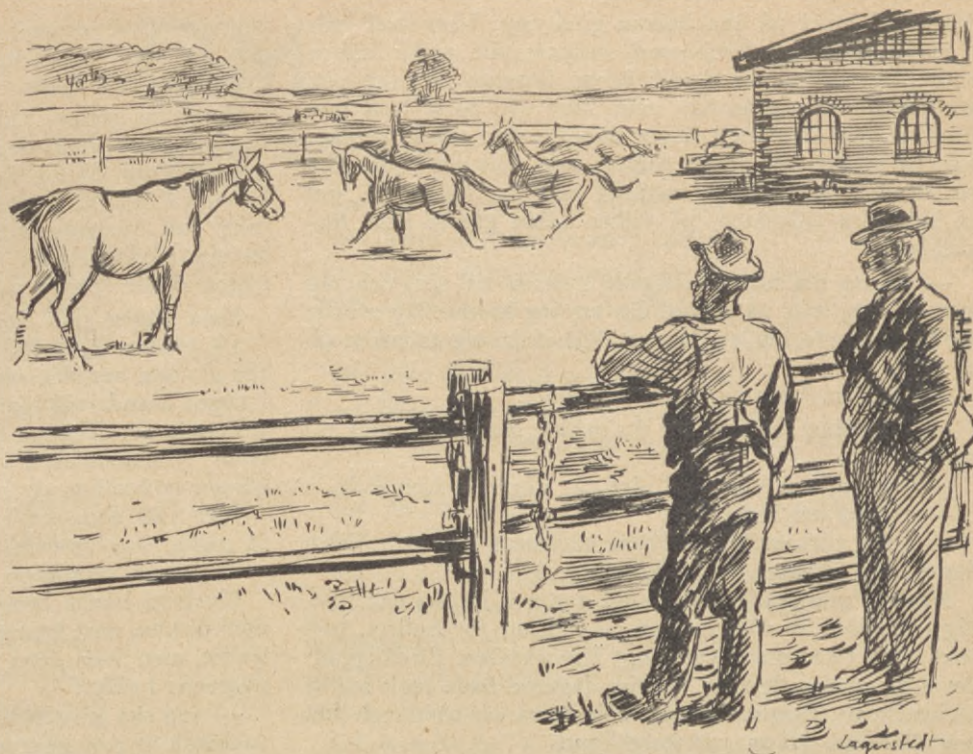
"De sjuka som kanske tillbringat en lång tid på sjukhus och vilohem, är icke sedan de kommit ut, arbetsföra. Är det ensamma ungdomar blir tillvaron mörk. Ha de inte egna medel så de kunna försörja sig, så måste de anlita fattigvården. Bidraget är ofta för knappt för att de ska kunna hyra ett soligt och ordentlig rum. Istället blir det ett dåligt mörkt rum för att underhållet skall räcka till

(Forts. å sid. 9.)

Fullblod

Av

Ivar Lo-Johansson

Fullbloden var ute på bete. Det vill säga, betade gjorde de inte, ty de åt endast kärnhavre och utsiktat torrt hö, men de skulle rastas var dag två timmar i inhägnaden, där de aktades av den för sin besättning riksbekante godsägaren som hans egna ögon.

De bruna stona hade smalbenen lindade. De verkade nervösa av ljuset, rätt som det var satte de till att springa. Då liknade de knappast hästar. De liknade flickor, en rad stora fast spröda flickor, som lekte i fällan.

"Betty" skulle föla rätt snart. På de andra hade svans-taglet fått växa, så att det nådde marken, när de stegrade sig. Men på Betty var taglet klippt. Vårleran sprätte upp för hovarna, grästorvor följde med.

Vid inhägnaden stod en av statarna, som för dagen hade uppsikt över ridhästarna. Och från gårdsplanen skrek ägaren till honom:

- Ser Bodlund efter, så inte de andra skuffar Betty?
- Ja, godsägarn!
- Låt henne bara få en timme i dag.
- Ja, godsägarn!
- Kom ihåg, att Bodlund står i ansvar för henne, medan jag är borta i eftermiddag.
- Ja, godsägarn!

Bodlund kröp in genom slanorna i inhägnaden. Till höger lekte de fyra friska hästarna, rörde sig nervöst, likt vinthundar, svängde de smala halsarna upp och ned som för tygeln, tog språng som för osynliga hinder, noppade på en och annan grästorva. Han försökte få den dräktiga "Betty" litet åt sidan. När det blev omöjligt att helt skydda henne för de andra hästarna, grimmade han upp Betty och förde henne in i stallet. Rätt fram var folkätten, strödd med mjuk halm. Han stannade en stund över arbetstiden för att se efter, om han skulle behöva ringa till veterinären före middag.

På frivakten gick Bodlund in. Han bodde i den ena

av stenflyglarna, på sätt och vis ensamt, då han hade den med gropiga kalkstensplattor belagda förstugan för sig själv. Vid vindsdörren, tätt intill ingången till köket, stannade han en sekund och lyssnade spánt. Intet hördes. Köket och rummet var klädda med urklipp ur tidningar och gamla oljetryck. Där fanns från äldsta tider drottning Desideria och hela kungafamiljen med de små prinsarna klädda i sjömanskostymer utanför Drottningholms slott. De kungliga tycktes promenera familjevis på gräsmattan. I en triangel stod gamle kungen med de sina, så unga blivande kungen, så kronprinsen, den blivande. Men ensam för sig stod gamla änkedrottningen. Alla på manssidan hade käppar. Det var långt folk allesammans, och de tycktes alla så pinsamt korrekta. Ett stycke ifrån hängde Blå prinsen på särskild bild. Där var ända fram till de senaste fursteparen, vilkas porträtt klippts ur vecko-tidningarna. Sällan hade setts så mycket furstar på en statarvägg! Och dock var det inte allt. Emellan oljetrycken hängde porträtt av filmstjärnor från Hollywood och Berlin. De var uppsatta hastigt, med knappnålar i väggen. De tydde på ny generation, på ungdom, fastän ingen syntes.

— Har hon tigit hela förmiddagen? frågade mannen, när han hunnit in.

- Jag var oppe ett tag i morse. Det går sakta.
- Ser de ut att bli i dag?
- Det närmar sig, men det kanske dröjer. Jag vet inte, hur det ska bli sen.
- Var dag med sin plåga! sade mannen. Jag måste äta fort och ner i stallet.

När mannen ätit och gett sig av till stallet, smög hus-trun försiktigt upp på vinden med en tallrik med sig. Hon gick genom stora vindskammarn med dess bråte av undanställda möbler, redskap, klädsträck i taket. Borta vid väggen baxade hon ljudlöst en stor byrå åt sidan. En

dörr med tapet på ena halvan gled upp. Hon stod inne i en långsmal garderob med snedtak tätt under själva taket. Det dröjde en stund, innan hustrun låtsades om, att någon mer fanns här inne. Hon såg först bort mot fönstret, där en mängd flugor dansade mot rutan. Nedanför, på golvet, låg andra flugor, som dött eller just höll på att dö. Det luktade instängt och var kvävande hett så här nära takplåten, på vilken solen gassat hela förmiddagen.

— Känns det något? frågade hustrun till slut och såg mot en säng mitt på golvet, där en ung kvinna låg orörlig med uppjagade kinder. Hon ställde ifrån sig tallriken på en stol.

— Inte än. Vem var nyss där nere?

— Far. Han frågade hur du mädde, innan han gick till stallet.

— Jag låg och var rädd, det var någon främmande.

— Känns det inget än?

— Inga värkar. Det är bara så kvavt här inne. Men öppna inte fönstret — det kunde ses!

Modern granskade sakkunnigt dottern. Denna var fläckig i ansiktet av värmen och av rädslan för bullret, hon hört nyss. Grossessen var långt framskriden. Stillaliggandet utan motion de sista fjorton dagarna hade tagit starkt på krafterna. Hon var mager. Händerna var bleka och litet leverfläckiga. Håret var kortklippt.

— Jag skulle ha bäddat åt dig, men jag tror jag får göra det i kväll, ifall någon av gummorna skulle komma över.

— Jag kunde göra det själv, men det kunde höras.

— Gör det inte. Stig inte upp. Du vet att någon av gummorna alltid brukar komma över vid den här tiden. Ät!

Modern vände sig och gick. Hon baxade den stora byrån tätt mot väggen, stängde dörren vid förstugan, där

mannen förut stannat och lyssnat men kunde inte låsa den, och var tillbaka inne i köket. Där ställde hon sig att diska efter middagen.

Tankarna irrade. Skulle planen lyckas ända till slutet? Det var nu fjorton dagar sedan dottern gjort den finge-rade avresan. Skulle förlossningen kunna ske med endast henne till hjälp? Nu gällde det! Hon såg då och då mot taket och lyssnade efter ljud. Flera gånger ämnade hon gå upp på vinden. Så vågade hon inte avlägsna sig, ifall någon skulle komma över.

Hela dagen gick. Ingen av grannkvinnorna kom över.

På kvällen kom folk. Då kom två av stathustrurna in för att tala om sina olyckor. Då kom kuskens dotter upp i något ärende till mannen, som ännu var kvar i stallet, vaktande det dräktiga fullblodsstoet. Hustrun satt som på nålar, lyssnande efter varje misstänkt ljud uppifrån. Flera gånger tyckte hon sig höra något. Så blev det tyst.

Men rätt som det var hördes det! Först ett hasande, så något, som bultade.

— Jesses, vem är på vinden? Det är någon!

Hustrun kände benen vikas under sig. Hon slamrade med disken, med kastruller och tallrikar, för att överrösta ljudet, men även detta lät misstänkt. Då hördes åter bultningarna tydligt.

— Jag ska gå upp och se efter. Stanna här... Hustrun vacklade ut mot farstun.

— Gå inte. Vi går med... Kalla på en karl hellre. Vem är det, som är instängd på vinden?

Hustrun försökte stänga vindsdörren efter sig, men låset gick inte. Hon störtade i långa, flämtande steg över vinden och sköt undan byrån. Hon fick upp tapetdörren och kom in. Då var de andra tätt efter henne i dörren.

Någon fick eld på en tändsticka. Nedanför sängen, nedsölad i sitt eget blod, låg dottern. Barnet, en gosse, låg vid sidan av henne. Navelsträngen höll ännu. Hon kämpade med hopbiten mun sin strid, och hon tycktes inte ens ha märkt de inträdande.

— Jesses, det är ju Lisa. Är hon kvar hemma? Och här i garderoben... Hjälp!

Då kvinnorna hunnit lägga märke till barnet, sprang de huvudstupa tillbaka över vinden och ut på gården, alarmerande folk, som nu skyndade till för att hjälpa.

Senare på kvällen, då kvinnorna slagit larm, kom också både läkaren och barnmorskan. Förlossningen var då över. Efter det att det värsta tumultet lagt sig, frågade läkaren:

— Men varför stängde ni då in henne? Jag förstår inte. Det gällde ju hennes liv.

Hustrun svarade:

— Hon yrkade på det själv. Det tycktes vara det enda, som var att göra. Och vad skulle för resten vi fattiga föräldrar ha gjort? Vår dotter tjänade ju där borta på den

OM...

Fritt efter R. Kipling.

*Om du kan lugn förbli, när allt förtvilar,
och allt omkring dig ger dig skuld därför,
om du kan tro dig själv, när alla tvivlar,
och lyssna dock till tvivlet, som du hör;
Om Du kan bida, utan trötthet bida,
och ljugas ner men själv dock sann förbli
och hatas utan att själv hatfylld strida
och dock ej bli för god, ej alltför vis.*

*Om du kan drömma — utan att fördrömmas,
och tänka — men likvisst ej tänka blott,
om du kan bäras i triumf — och dömas
och lika lugnt fördraga ödets lott.
Om du kan se ett sanningsord, du yttrat,
förvrängt av skälmar till de dårars fall,
och se ditt livsverk brutet och förgyttrat
och bygga upp ur spillror och förfall.*

*Om du kan lägga hop allt vad du samlat
och kasta det som insats i en dust
och tappa, börja nytt med det som ramlat
och aldrig klaga över din förlust:
om du kan tvinga hjärta, nerv och sena
att tjäna dig, långt sen de äro slut,
och hålla ut, fast i dig blott det ena
finns kvar — din Viljas bud till dem: "Håll ut"!*

*Om du kan umgås plebs, alltjämt som ädling,
och umgås kungar som en folkets man,
om du förblir dig själv mot vän som ovän
men skattar var och en för vad han kan;
om du kan fylla flyende minuten
så var sekund av tiden blir ett lån,
din jorden är, med skatten däri sluten,
och mer än det — du är en Man, min son!*

ERIK LIDFORSS.

lilla gården. Men när hon kom i olycka, blev sjuk, fick hon inte stanna. Ingen visste något. Då hade hon snört sig så länge, att det var bara fjorton dagar kvar. Hon flyttade hem till oss. Hon hade bott hemma hos oss i två dagar, när det kom befallning från ägarn, att hon måste bort. Enligt kontraktet hade vi inte rätt att ha henne. Det sades ifrån, att vi själva annars skulle få flytta. Nåväl, då låtsades vi, att vår dotter reste bort med tåget. Men samma natt smög hon sig tillbaka hit. Vi läste in henne på vinden. Vi tänkte allt skulle gå bra på det viset. När barnet väl var fött, skulle hon lämna det till en lantbrukare vi kände. Vi tänkte hjälpa henne, för hon hade trettio kronors lön. Men på det sättet skulle hon få behålla platsen. Heller inte vi skulle då behöva flytta. Och vi hade sluppit skandalen. Det skulle nog gå bra alltsammans, tänkte vi, om bara inte det här inträffade. Vi har kanske varit dumma, men så har det gått till . . . Hur ska vi nu kunna betala allt vad det här kostar? Och nu kommer det alltsammans också fram till godsägarn. Vi får nog kanske flytta ändå, för vi har brutit mot bestämmelserna i kontraktet. Ja, dumma har vi varit kanske. Men så har alltsammans gått till.

Hustrun teg.

Läkaren, en provinsialläkare, van vid varjehanda, stod tyst en stund, medan han lyssnade. Så sade han bistert:

— Om varje statare kostade sin husbonde tjugutusen kronor stycket i inköp, så skulle han låta behandla honom lika bra, som han nu behandlar sina djur. Felet är det, att priset är för lågt.

I detsamma hördes steg i trappan. Mannen kom inrusande från stallet. Han ropade i förbifarten till hustrun:

— Låt ringa efter veterinären med detsamma! Jag måste tillbaka till stallet. Betty, fullblodet, följar säkert till natten!

(Ur "Statarna")

Eko ur pressen:

(Forts. fr. sid. 6).

mat. Deras liv blir ofta en vandring mellan sanatorier, vilohem och ett dåligt rum tills de inte orka längre. De ungdomar, som ha hem i staden, få inte bo hemma, om de ha baciller och ej kunna ha eget rum. Det skulle vara önskvärt, att den sjuke kunde vara hemma och ha eget rum. Vården blev då bättre än om de ska sköta sig på egen hand. En familjefar som tillbringat lång tid på sanatorier eller vilohem, kan få vistas i sitt hem, om han är bacillfri. Är han icke det, så får han bo ute på sta'n. Han vistas dock i sitt hem om dagarna, på kvällen går han till sitt rum. En familj på man, hustru och två barn hyr i rum och kök. Mannen lungsjuk, hur ska de ordna sin sovplats? Mannen ligger i rummet, de övriga i köket, eller mannen i köket och de övriga i rummet. I båda fallen är det galet. Dispensärerna kunna inte hjälpa dem till bättre bostäder i annan mån än att ge dem intyg på, att de äro i behov av en solig och god bostad. För de unga är det svårare. Skulle rumsuthyrarna få veta, att den sökande är lungsjuk, så finge denne aldrig något rum.

Skulle det vara omöjligt att försöka få en förbättring till stånd härvidlag? Skulle det inte kunna ordnas något i likhet med husen för barnrika familjer? Jag tror att familjer med lungsjuka medlemmar skulle hälsa detta med glädje, ty då kunde husmor få sköta om de sina, utan att gå och vara orolig för deras vård. Jag tror att verkliga hälsobostäder för denna grupp människor skulle ha en stor social betydelse, icke minst i kampen mot den fruktansvärda folkfienden tuberkulosen."

FRÅN VÅR HORISONT

Så ha vi hälsat vårens ankomst än en gång, maj har kommit med blad, blommor och gräs, lika ny, lika underbar som alltid (fastän en aning kall) och lika löftesrik. Juni, den första sommarmånaden, står för dörren, svalorna ha börjat bygga bo under takåsarna och det ljusnar alltmera mot kvällarna. Vi gå mot sommarens välsignade tid.

Ingenstans — så förefaller det mig — erfar man årstidernas växlingar med en sådan intensitet som på ett sanatorium. Vårsolen värmer inte bara vår skröpliga lekamen, den skiner rätt in i själen, då man den första verkliga vårdagen på ligghallen befriar sig från pälsar, filtar och hallkappor, men höstens första kyliga fläktar bringa vemod i våra hjärtan. Vintern är resignationens tid; sällan öppna sig då sanatoriets portar för en "utskriften" — frihetens perspektiv är aldrig så avlägset som då. Huttande kryper man ned under hallsängens filtar medan nordan viner kring knutarna och den första snön lägger sig som ett bårtäcke över den svarta jorden, huttrande stiger man upp och enahanda gå de långa dagarna.

Men våren! Den är i sanning det nyväckta hoppets tid och framför allt den tid, då sanatoriepatienten lyfter vingarna till flykt. De mer eller mindre klippta vingarna! Överallt på sanatorier och tuberkulossjukstugor i vårt avlånga land gå i dessa dagar avundsvärda kamrater med det magiska ordet "utskriften" på "listan" eller "tavlan" — detta sesam, som öppnar portarna till livet utanför, det stora och verkliga livet, som man nu skall pröva en dust med.

Här komma de, en lång kö f. d. sanatoriepatienter, mer eller mindre förväntansfulla, mer eller mindre optimistiska. Ty trots alla svårigheter, alla umbäranden och motgångar som vänta oss därute tappa vi inte modet! Det är ju vår och våren är löftenas tid. Någonstans skall det väl till slut finnas en plats även för oss, en plats, om inte just i solen så dock en tillflyktsort och en uppgift att fylla i samhället. Om utsikterna just för ögonblicket synas mörka, om molnen hopa sig, skall dock himlen klarna och solen i det stora folkhemmet sända en stråle även till oss.

*

Det är detta vi tro och hoppas på, och det är med denna tro och detta hopp de lungsjuka i allt Sveriges land samlat sig till en gemensam aktion för gemensamma intressen och mål, för att väcka samhället till insikt om dess plikt att hjälpa även dem, som drabbats av den stora folksjukdomen tuberkulosen. Då "Lungsjukas Eftervårdskommitté" blåst till samling under den parollen, har signalen väckt genklang över allt hos våra kamrater ute i landet. Då tidskriften "Status" därför i dag som organ för denna kommitté och de lungsjuka i Sverige sänder ut sitt första nummer hälsa vi den som *vår egen tidskrift*, den tidskrift, som gjort våra intressen till sina, varigenom vi lungsjuka föra fram våra synpunkter och vår vädjan till de friska.

Låt oss hoppas att den omständigheten, att denna publikation en vårdag för första gången ser dagens ljus skall vara ett löftesrikt tecken! Låt oss komma överens om att alla, var i sin stad, arbeta för tidskriftens förkovran och bestånd i den övertygelsen att ett stöd åt "Status" är ett stöd åt oss själva. Med varje ny prenumerant, varje lös-

nummerköpare ha vi hunnit ett steg längre i vår strävan för ett stort och gemensamt mål. i enlighet med det motto, vi tagit som vårt: Skydda de friska genom att effektivt hjälpa de sjuka!

Må vi alla utan att förtröttnas arbeta för det målet!

Juan.

Onkel Tom ordnar allt —

skriv till Onkel Tom.

Genom hart när övermänskliga ansträngningar har det lyckats oss att för vår tidning engagera en av landets förnämsta experter på det förtroliga och oroliga området, Onkel Tom, som i dessa spalter står till tjänst med tips för livets alla förhållanden. Onkel Tom, som är köttslig kusin till den kända expertisen tant Bella, känd från veckopressen och sålunda s. a. s. har det förtroliga liksom i blodet, svarar på allt, vet allt, ordnar allt!

Är det något, som trycker Ditt hjärta, från en olycklig kärlek till en pneumothorax med stark överskjutning, skriv till Onkel Tom! Har Du för trånga skor eller förträngda komplex skriv till Onkel Tom! Har din älskade förskjutit Dig, strax har Onkel Tom ett tröstande ord, ett värdefullt råd att ge. Är Din sömn orolig, Din näsa blank (om Du är en dame!), Ditt hår stripigt och Ditt hjärta tungt — skriv några rader till Onkel Tom under denna tidnings adress och Du får ett gott råd. Gratis!

Vem berättar den bästa

sanatoriehistorien?

5 kr. att förtjäna!

Tidskriften "Status" utlyser härmed en pristävlan om den bästa "sanatoriehistorien" med 5 kr i pris.

Vad är en "sanatoriehistoria?" För dem, som eventuellt sväva i okunnighet härom meddela vi här nedan en sådan, som vi klippt ur Målillapatienternas lilla pigga jul-tidning "Moliljan":

"Sanatoriets husmor har beställt ett antal pottor till barnavdelningen. Rekvisitionen anländer, men det visar sig vara för stora kärler. Husmor ringer upp leverantören: "Hallå, är det herr X? Jo, pottorna, som jag beställde har anlänt, men de ä' alldeles för stora för våra behov."

En lustig episod, en god replik, en humoristisk situation — nog minns Du någon sådan från sanatorietiden! Skriv ned den och sänd den till oss!

Kuvertet märkes "Sanatoriehistoria" och sändes under adress: Tidskriften "Status", Götgatan 83, Stockholm.

HASSE Z.

Otrevlig händelse med en båt.

Jag har ägnat en del av den vackra sommarmorgonen till umgänge med en motor. Vi äro gamla bekanta, och vi träffas regelbundet varje år vid denna tid. Min uppgift är att få honom att arbeta åt mig. Hans mål är att hindra mig i denna avsikt. Jag har honom framför mig i båten som en trilsken pojke, som det gäller att uppfostra. Under årens lopp har jag lärt mig att lugn och saktmod äro nödvändiga betingelser för att jag skall lyckas. Han ser på mig med sitt tomma svarta öga mitt i cylindern och säger: — Sää, vi skola börja nu igen. Har du alla dina hemska verktyg med dig? Den stora skiftnyckeln av järn och den lilla med träskaftet? Har du skruvmejseln och den särskilda lilla tången för att dra till locket på karburatorn med? Härnålen för att rensa ljuddämparen, har du den? Äro inte damerna i din familj shinglade ännu? Ett nytt tändstift har du, ser jag, senaste modellen, som man kan skruva sönder och göra rent. Och bensin i kannan. Nå, låt oss börja då? Gå på, min gosse!

Jag har verkligen allting klart. Jag håller i bensinen i behållaren, och jag ser till att stiftet sitter fast. Jag fäster kabeln och försöker dra i gång. Naturligtvis misslyckas jag. Det gör man alltid första gången, utom i prospektet från fabrikanter. Jag tar i på nytt. Tändningen fungerar. Svänghjulet roterar ett varv. Så blir allt stilla. Jag ökar bensintillloppet. Drar på nytt. Tyst. Intet händer. Minskar bensinen, vevar. Ingen tändning. Nu äro vi vid den punkten, att jag bör bli ond och häftig, men jag tar det fortfarande lugnt, skruvar ut tändstiftet och gör rent det från olja. Sätter in det igen och försöker på nytt. Samma resultat som nyss. Då tänker jag: säkert går det bättre med det gamla stiftet. Dessa nya stift äro alltid litet svåra. Men det gamla stiftet är uppe i villan. Jag skall gå efter det.

Så går jag i land och hämtar det gamla stiftet och återvänder till båten och bryggan. Klockan är nu elva på förmiddagen. Hamnen ligger tyst och stilla. Den stora ångbåtsbryggan är tom och ödslig, och vid småbryggorna ligga roddbåtarna och vaja för vinden. Junisolen lyser klar och varm över stranden och det blå vattnet. Från holmen mittöver sundet hörs en ensam ko råma av längtan efter sällskap.

Jag tar ett steg med vänster fot ned i båten och i det samma brister en ruten bräda under min högra fot. Jag faller i sjön med ena benet, men i fallet hinner jag fatta tag i relingen på båten. Jag hänger nu med ett ben över relingen och det andra i det kalla vattnet. Jag får även det benet över båtkanten, och nu hänger jag som i en trapets med båten i knäveckan och säkert grepp för händerna i relingen. Min bakre kroppsdel vilar i vattnet, lugnt och stilla. Jag tänker inte mycket, där jag hänger, allt har gått så hastigt, att jag inte riktigt hunnit följa med, men allt det jag tänker är koncentrerat på en enda viss och bestämd punkt, hur komma upp i båten?

Jag försöker häva mig upp med armarna, men misslyckas, ty båten följer med i rörelsen. Jag blir endast vå-

tare om den del av kroppen som jag förut nämnt och som nu kommer djupare ned i vattnet.

Jag förstår nu klart och tydligt min situation, jag är ensam i hela hamnen, hängande i knäveckan utanför en båt, i vilken jag inte kan komma upp. Huru länge skall jag orka hänga? Sommargästerna äta frukost, befolkningen är på sitt arbete. Det är möjligt att det om någon timme kommer en kutter eller en motorbåt in i hamnen, kanske fylld av damer och herrar, som skola se mig hänga här. De komma aldrig att glömma det. "Det var han som hängde utanför båten".

Kan undra hur kallt det i är i vattnet? Att döma av det som berör min kropp tycks det vara ungefär — sex grader. Och inte har det blivit varmare under dessa minuter. Jag skall varna min familj för att bada för tidigt. Det börjar strama i mina armar och det gör ont i mina armar och det gör ont i vaderna, som pressas hårt mot båtkanten.

Kanske är det lättare att gå upp midskepps på båten. Jag flyttar mig sakta dit med händer och ben. Ingen förändring inträffar annat än att jag kommer djupare ned i det kalla vattnet. Jag ser en fiskmäls sväva över mitt huvud och jag hör kon råma på holmen. Ingen kommer till henne och ingen kommer till mig, även om jag skulle råma. Vi äro på sätt och vis tillsammans, men vi ha intet nöje av varandras sällskap.

Naturligtvis vet jag att jag kan kasta mig baklänges i vattnet och försöka simma i land, vilket nog också skulle lyckas, men sådant gör man inte annat än på simuppväring och inte i onödan. Allra minst i sex graders vatten.

Då får jag syn på motorn, vars huvud sticker upp vid aktern. Hans svarta ögon mitt i cylindern stirrar på mig stelt, men intresserat:

— Det är ditt fel, säger jag. Mycket bråk och många bekymmer har du vållat mig, för att inte tala om alla utgifter, men detta är det värsta som hittills hänt i vår bekantskap. Nu äro vi likställda, du och jag. Vi hänga båda två utanför båten, men du sitter säkert fast. Du behöver inte frukta det gamla tändstiftet. Jag har det i fickan, men det är genomblött vid det här laget.

Nu inträffar något som jag vet måste hända i en sådan situation. Jag blir heller inte överraskad, då det händer. Det är en fluga, som kommer och sätter sig på min näsa. Jag kan ingenting göra för att få bort henne. Det är samma fluga, som alltid flyger in i ögat på den person, som åker cykel nedför en brant backe. Flugan sitter stilla ett ögonblick, så går hon sakta ned i mungipan. Jag försöker blåsa på henne. Hon makar sig stött med sina kalla fötter upp mot ena näsborren. Jag är nästan beredd att för hennes skull kasta mig baklänges i vattnet, då jag hör steg ovanför mitt huvud. Jag sträcker på mig så mycket jag kan och ser en bit av en elegant ung dam, som går ut på bryggan. Nu stannar hon och står stilla. Hon har tydligen fått syn på mig. Vi äro båda tysta. Vi känna ju varandra inte, vi äro inte presenterade, och då är det ju enligt svenskt bruk opassande att börja en konversation. Annars

skulle jag kunna säga henne, att hon har små eleganta fötter och vackra silkesstrumpor på välformade ben.

En sak kan jag dock meddela henne. Som gentleman och medmänniska är det min plikt. Jag bör varna henne för den ruttna bryggan, men jag hinner aldrig så långt förrän jag hör henne fråga: — Varför hänger ni så där?

— En mycket fördomsfri dam, tänker jag, som vågar tilltala en obekant herre och det till i en sådan situation. Men hon är naturligtvis nyfiken som alla kvinnor.

— Det är inte precis för mitt nöjes skull jag hänger här, svarar jag. Jag har inte på något sätt sökt upp den här platsen för att få vara ensam i fred och ro med mina tankar. Jag har familj, hustru och barn. De äro långt borta, en del i utlandet, och de ha just nu inte en aning om att jag hänger här ensam utanpå en båt. Jag försäkrar att det är en ren tillfällighet att jag befinner mig i den här situationen. Det är absolut ingen vana och inte heller är det något nytt gymnastiksystem som jag hittat på.

— Varför går ni inte upp, fortsatte den unga damen. Ni tänker väl inte hänga så där hela dagen?

— Det finns tillfällen i en människas liv, då hennes förmåga tyvärr inte står i rätt förhållande till hennes vilja. Det är så med mig just nu. De amerikanska filosoferna brukar säga: en människa kan vad hon vill. Vi skapa vårt eget öde. Jag är övertygad om att de herrarna aldrig hängt i knävecken utanför en båt, annars skulle de uttryckt sig med litet mera försiktighet.

— Hur har ni då kommit dit?

— Om ni lovar att inte berätta det för någon människa, så skall jag tala om att det berodde på att bryggan, som ni står på, är ruttan, genomruttan här och där. Jag kom inte att tänka på det och därför är jag där jag är.

— Och det talar ni om först nu! Jag kan ju när som helst falla i sjön! Tror ni att det är farligt att gå tillbaka?

— Absolut! Det enda ni kan göra är att komma hit ned i båten till mig. Men var god och tag det försiktigt, så att ni inte doppar mig för mycket.

Den unga damen steg verkligen ned i båten, och nu fick jag också se hennes ansikte. Hon var blond och såg bra ut. Våra ögon möttes, och nu hände det som måste ske bland civiliserade människor. Jag böjde huvudet över relingen och presenterade mig. Och så räckte jag henne min högra hand. Hon tog den vänligt och jag sade:

— Håll ordentligt fast nu! Det gjorde hon.

— Tag andra handen med!

Hon tog den, och så drog hon upp mig i båten. Utmatad sjönk jag ned på toften vid hennes fötter och sade:

— Nu måste jag gifta mig med er, ty ni har räddat mitt liv. Det är det minsta ni kan begära.

— Tror ni att det var därför jag drog upp er? Tror ni att jag går omkring i hamnarna och letar efter herrar, som hänga i relingarna, bara för att bli gift? För resten är ni ju gift!

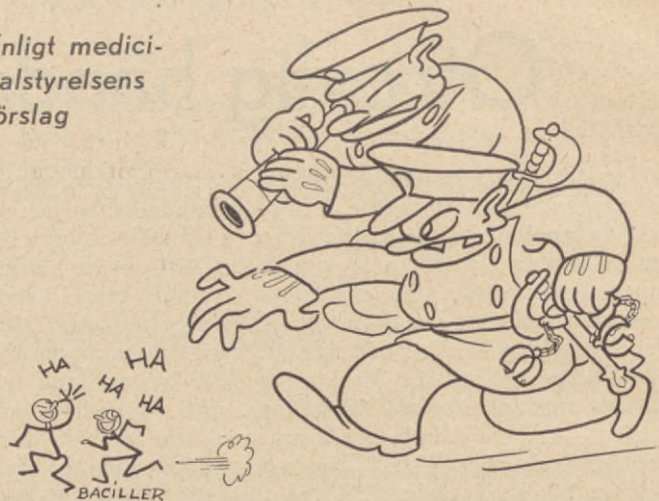
— Jag låter skilja mig.

Så långt gick det inte. Jag gjorde i stället loss båten och rodde till ångbåtsbryggan, och så bjöd jag min rådarinna på en kopp te på socitetsterrassen. Jag satt visserligen litet blött, men sådant talar man ju inte om.

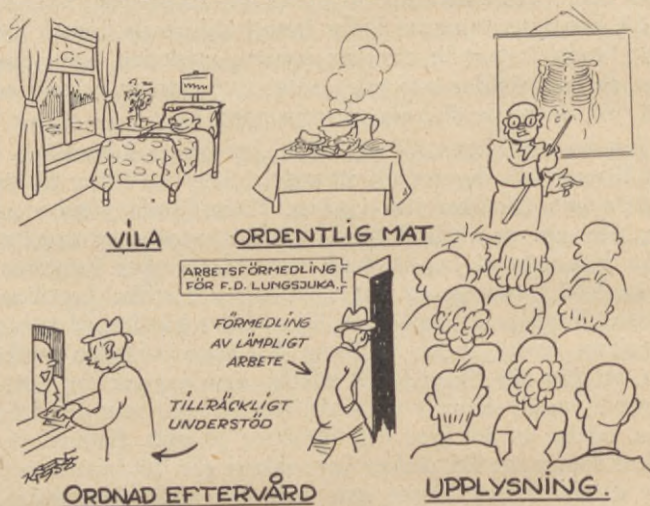
Motorn fick jag lov att skicka till stan för reparation och tillstuckning av en hård fackman. Han hade blivit så förnäm och högfärdig sedan han sett mig i min förnedring att han absolut vägrade att gå i gång.

Hur man bekämpar tuberkulos.

Enligt medicinalstyrelsens förslag

— och enligt vår uppfattning

Då det är omöjligt att internera alla fall av smittosam tuberkulos, fordrar likheten inför lagen, att ingen interneras enbart på grund av tuberkulos, varav också följer, att interneringsbestämmelser icke höra hemma i en tuberkuloslag. Om ett asocialt eller psykopatiskt uppträdande påkallar internering, bör sådan åstadkommas på grund av sinnessjukhuslagen.

Överhuvudtaget synas mig lagen och polisen vara relativt grova medel när det gäller att bekämpa parasiter, vilkas storlek mäts i 1/1000 mm.

Det finnes knappast någon anledning att genom lagstiftning uppamma överdriven smittkräck jämte en magisk tilltro till formalinångor och andra desinfektionsmedel.

Som avslutning vill jag ytterligare framhålla följande: I kampen mot tuberkulosen äro vi f. n. inte så mycket betjänta av en mosaisk lagstiftning utan fastmer av ett socialhygienens evangelium i form av upplysning, propaganda och andra åtgärder ägnade att förbättra den allmänna hygien och därmed öka befolkningens motståndskraft mot tuberkulosen.

(Dispensärledaren och sanatorieläkaren, dr Erik Forsgren, Svenshögen, om förslaget till ny tuberkuloslag.)

Som exempel på det varma KORSORD intresse,

varmed förslaget om en rikstidning för de lungsjuka mottagits av dessa ute i landet referera vi här nedan några utdrag ur brev till oss från några av patientföreningarna:

Hallföreningen "Trevnad", Leksand Bygdesanatorium.
... Vi äro här endast 24 patienter, vi garantera en försäljning av 25 ex. pr mån. ...

Folkarbo patientförening: ... Vår önskan är att en kommitté finnes som tillvaratager de lungsjukas intressen över hela Sverige.

Självhjälpsföreningen, Sanatoriet Broby. Vi teckna oss för 75 ex. av tidningen och kan för övrigt meddela, att vi komma att göra vårt bästa för att tidningen skall få en strykande åtgång bland patienter såväl som bland övriga personer i vår bygd. Som vi ha för sakens betydelse full förståelse, önska vi göra vad vi kan för att sprida tidningen ...

Hällnäs Sanatoriepatienters Understödsförening, som garanterat 100 ex. under ett år från tidningens utgivande säger: För övrigt äro vi här på sanatoriet varmt intresserade av förslaget om utgivandet av en tidskrift och anse att förslaget är värt all uppmuntran.

Eksjö sanatoriepatienters Understödsförening har vid möte beslutat garantera 100 ex. pr månad. ... med hopp om att Eder strävan för de lungsjukas bästa i fortsättningen må bli va krönt med framgång.

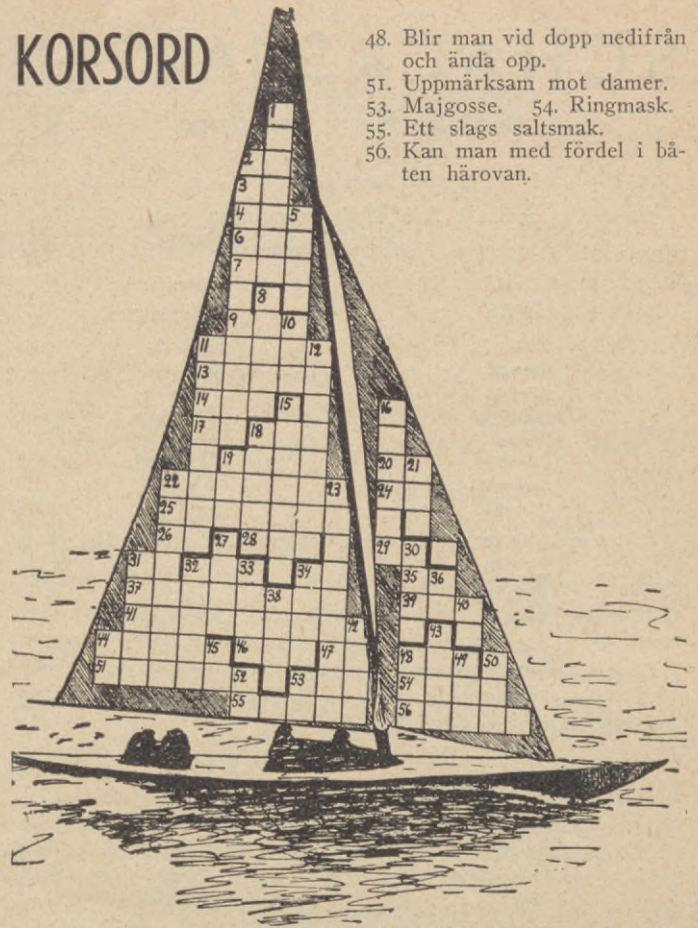
Patienterna vid Hammars Bygdesanatorium ... Vi inse den stora betydelse som Eftervårdskommitténs fortsatta existens skulle ha för de lungsjuka, och det är tydligt att varje patientförening bör göra vad den kan för att stödja kommittén.

S. P. U: kassan Sandträsk: Vi förstå till fullo nyttan av ett eget organ och tacka Eder för det initiativ Ni härmed tagit. Då företaget är värt att uppmuntras har S.P.U:s styrelse beslutat att garantera försäljningen av 125 ex. t. v. och att arbeta för dess spridning inom Norrbotten.

Patientföreningen Skogsblomman, Västeråsen, som garanterat 90 ex. Härmed får vi framföra våra förhoppningar om ett gott resultat och önskar Eder lycka till.

Fagereds patienters Understödsförening. "Att vi beslutat understödja arbetet för att starta en tidning som tillvaratager de lungsjukas intressen. Och äro vi beredda att t. v. garantera försäljningen av 100 ex. varje månad. I förhoppning att Edert initiativ kommer att mötas med så stort tillmötesgående från landets patientföreningar att förslaget kan realiseras ..."

Svenshögens patienters Självhjälpskassa. "Det är med mycket stort intresse vi tagit del av Eder skrivelse, och synes det oss, som om detta uppslag har alla utsikter att med ett gott resultat kunna fullföljas. Tidningen har utan tvivel en uppgift att fylla och detta icke minst om den i någon mån kan bortarbete de osunda företag, som just på detta område profitera å allmänhetens medlidande för de lungsjuka."

48. Blir man vid dopp nedifrån och ändå opp.
51. Uppmärksam mot damer.
53. Majgosse. 54. Ringmask.
55. Ett slags saltmak.
56. Kan man med fördel i båten härovan.

Vågräta ord.

3. Tiltalsord, som kommit i god jord.
4. Efter icke.
7. Plär det göra av överkokad mat.
9. Räkneord.
11. Före vintertid.
13. Buskdel och tillnamn.
14. Häftig sväng.
17. Kungligt lövträd.
18. Skönt att komma i, när världen stormig börjar bli.
19. Sedlar.
20. Eventuell i förkortning.
22. En som har svårt att stå på benen.
24. Får man lära, när man är helt liten.
25. Ej för höga anspråk.
26. Anna Karenina.
28. Behandla med ris.
29. Bruten.
32. Har hästen liksom människans.
34. Hjälppverb och skratt.
35. Kan butiken ej vara utan, när solen gassar genom rutan.
37. Drogo vikingarna ibland i.
39. Föremål, man ej bör ge i gåva.
41. Älggräs.
44. Bombardera med sten.
46. Grammatiskt uttryck för något.
47. I nutid.

Lodräta ord.

1. Har vitt hår och röda pupiller.
2. Konsten att kunna minnas.
5. Till skida och bok.
8. Skymmer ögat på mången gammal. 10. Förvissning.
11. Är den som har framgång.
12. Ej övervintrande växter.
15. Allt annat än fridfullt.
16. Brukar hästen göra, när han blir skräm.
18. Ses folk i trängsel.
19. Längdmått.
21. Övergår i sommar.
22. Dansas midsommardansen efter.
23. Högtidsblåsa i allra högsta grad. 27. På hjul.
30. Bör båten ha i seglen.
31. Välja. 32. Namn på jänta.
33. Är den, som är otvättad.
34. Del av ett lopp.
36. Lantbruksgöra och laggkärl.
38. Användes vid plättgräddning.
40. Är markisen för solens brännande strålar.
42. Bland de främsta.
43. Till brädden fylld.
45. På faktura. 48. Klok.
49. Odlad mark, men ej i park.
50. För spånad.
52. Bakvänt stycke. 53. Ormläk.

Den först öppnade rätta lösningen belönas med 5 kr. Svar, märkt "Korsord" under adress: Tidskriften "Status", Götgatan 83, Stockholm.

SCHACKSPALTEN

Insänd 2 kr.

Red. av Harry Jacobsson.

Parti nr 1.

Spelat i New York-turneringen 1924.

Réti's spelöppning.

Vit.	Svart.
Réti.	Bogoljubow.
Sg1—f3	d7—d5
c2—c4	e7—e6
g2—g3	Sg8—f6
Lf1—g2	Lf8—d6
o—o	o—o
b2—b3	Tf8—e8
Lc1—b2	Sb8—d7
d2—d4	—

Riktat mot det av svart genom tidigare drag förberedda e6—e5.

—	c7—c6
Sb1—d2	Sf6—e4
Sd2×e4	d5×e4
Sf3—e5	f7—f5
f2—f3	—

Vit inleder med detta drag det för hela partiet betecknande centrumbombardemanget!

—	e4×f3
Lg2×f3	Dd8—c7
Se5×d7	Lc8×d7
e2—e4	e6—e5
c4—c5	Ld6—f8
Dd1—c2	e5×d4
e4×f5	Ta—d8

En indirekt gard för bonden d4, då på Ld4, Lf5 skulle följa.

Lf3—h5

En elegant flankmanöver, som snart bringar svart på fall!

—	Te8—e5
Lb2×d4	Te5×f5
Tf1×f5	Ld7×f5
Dc2×f5	Td8×d4

Synbarligen har svart återställt jämvikten, så mycket mer som ställningen uppvisar olikfärgade löpare.

Ta1—f1!	Td4—d8
Lh5—f7+	Kg8—h8
Lf7—e8!!	Uppgivet.

Pjäsförlust är oundviklig!

Partiet, som belönades med första skönhetspris utmärkes ej av några bländande offerkombinationer men fastmer av kristallklarhet och — förgörande kraft!

SCHACKNYTT.

Den inom schackkretsar med spänning emotsedda matchen mellan estländaren Keres och sverigemästaren Ståhlberg har nu genomförts i Göteborg med oavgjort som resultat. Som ett kuriosum kan antecknas att matchens fyra vinstpartier vunnos med svart!

*

Lagmästerskapet för Stockholm i blyxt synes bli en upplagd seger för den nya klubben Centrum. I andra rondan, som spelades den 28/4 1938, fick deras svåraste motståndare (i år bäst att tillägga!) Stockholms Södra Schacksällskap ett kraftigt nederlag på halsen. Utan att på något sätt förringa värdet av den skymtande segern omtalas att Centrum valt blyxtspelet till sitt speciella skötebarn.

å postgiro 154420 och Ni erhåller tidskriften "Status" till årets slut!

— Jag får gratulera er!
— Blir jag frisk?
— Inte precis, men er sjukdom är alldeles ny, och vi har beslutat uppkalla den efter er!

Schackspelare!

Skriv till TIDSKRIFT FÖR SCHACK,
Alströmergatan 32, Stockholm och begär
prisuppgifter på schackspel, läroböcker m.m.

Smide

Räck, Grindar, Vindflöjlar, Solur o. Beslag m. m.

SUNNERCRANTZ

Jungfrugatan 3 · Tel. 620951

"Vad gagnar det att göra människor friska,
när de måste återvända till en ekonomisk situation,
som är ödeläggande för både kropp och själ?"

(H. E. FOSDICK.)

Tuberkuloslagförslaget i skottlinjen.

Skarp kritik i remissvaren till socialministern.

Medicinalstyrelsens förslag till ny tuberkuloslag innebär som bekant bl. a. *tvångsinternering* av "tredskande" smittoförare, "vilka leva under förhållanden, som för den sjukas omgivning medföra påtaglig fara för smitta".

Ur de remissvar till socialministern med anledning av detta förslag, som avgivits av olika myndigheter referera vi här följande uttalanden (med kursiveringar av oss).

Länsstyrelsen i Jönköpings län:

... Förslaget övertvägande medicinska innehåll bereder länsstyrelsen naturligen svårighet att yttra sig om detsamma i dess olika detaljer. Ur formell synpunkt måste förslaget sägas vara väl avfattat och motiverat. Dess emot den enskilde individen stränga, ofta hårda bestämmelser synas ägnade att i tillämpningen verkningsfullare än den hittillsvarande lungsotslagen leda till det med förslaget åsyftade målet att söka hindra utbredningen av tuberkulos. Icke förty eller kanske just härigenom kan man måhända starkt draga i tvivelsmål, huruvida förslaget genom det tvångsingripande mot den enskilde det faktiskt innebär och framförallt genom den *hallstämpel*, det obestriddigen kommer att sätta på den tuberkelsjuka, kan betecknas såsom lämpligt. Och ifrågasätts kan, om man i stället ej skulle nöja sig med ett *ytterligare utbyggande av redan bedrivet dispensärbete*, vars hittills varande resultat, såvitt länsstyrelsen har sig bekant, måste betecknas såsom mycket gott. Ett ytterligare skäl för *tvksamheten om lagens lämplighet* har man ock däri att ett alltför strängt system — här anmälan om tuberkulossjuk och förordnande om tvångsinläggande — kan leda till *ett resultat, helt motsatt det man åsyftar*. Olägenheterna i det dagliga livet av följderna utav en tvångsanmälan och av ett tvångsinläggande äro nämligen så stora, att man med fog kan befara, att en mindre nogräknad individ för att undgå obehaget härmed kan helt underlåta att överhuvud låta undersöka sig. Att häri ligger en stor fara i förslaget torde vara ovedersägligt.

Länsstyrelsen i Västmanlands län:

... Enligt befallningshavandens förmenande torde man, med tanke på den väsentligt utvidgade dispensärverksamhet, som kan förväntas bli en följd av innevarande års riksdagsbeslut om ökat statsunderstöd till dylik verksamhet, kunna förvänta, att den ökade upplysning rörande tuberkulossjukdomarna och dessas smittofara som givetvis kommer att genom dispensären lämnas, skall visa sig tillräckligt effektiv för ernåendet av önskat resultat, utan att man skall tvingas tillgripa lagstiftningens åtgärder med förelägganden och handräckning genom polismyndighet, åtgärder, som förefalla mindre tilltalande med tanke på den kategori sjuka personer, varom här är fråga.

Länsstyrelsen i Västerbottens län:

Dispensärledaren, Västerbottens läns dispensärer.

... Bestämmelserna om tvångsinternering av tuberkulösa äro enligt min mening alltför stränga. Min uppfattning stöder jag i detta fall på erfarenhet från Västerbottens län. Befolkningen här är i stort sett mycket förstående och mottaglig för läkares råd och anvisningar. *Uppenbar tredska är en mycket stor sällsynthet*. Enligt min mening bör det anstå med införandet av dylika stränga åtgärder tills man har hunnit bilda sig en uppfattning av den nya dispensärorganisationens verkningar.

Svenska stadsförbundet:

... Fråga är ju hos oss icke om ett avskaffande av den lagstiftning, vi redan fått, utan om en väsentlig skärpning av densamma. Denna skärpning kan för den enskilde individen bli av mycket kännbar innebörd. Det är icke blott det att han under visst smittsamt skede får underkasta sig väsentliga inskränkningar i sin frihet, t. o. m. viss tvångsinternering, utan, vad som är betänkligare, han får säkerligen även senare svårigheter att slå sig fram och försörja sig. Den som en gång — alla sekretessbestämmelser till trots — råkat bli "*märkt*" såsom tuberkulös, torde få mycket svårt att få anställning och utkomst.

Med de vanföreställningar i avseende å denna sjukdom, som alltjämt äro rådande, torde ett läkarbetyg om frånvaro av smittofara därvidlag icke visa sig tillräckligt. De bristande försörjningsmöjligheterna gå i många fall ut över våra kömmuner som måste inskrida med understöd åt den sjuka och av honom ekonomiskt beroende familjemedlemmar. Det är givet att enskilda intressen även på detta område måste i viss utsträckning vika för mera allmänna sådana. Styrelsen har med sina uttalanden på denna punkt emellertid velat framhålla vikten av ett ingående sakkunnigt övertvägande, huruvida den föreslagna skärpningen på alla punkter är av behovet påkallad.

Svenska Lasarettsläkareföreningen:

... Styrelsen vill föreslå uppskov med framläggande av en ny tuberkuloslag tills erfarenheter av den nya dispensärverksamheten hunnit samlas och bearbetas, utredning om de ekonomiska konsekvenserna för enskilda personer genomförts, specialbestämmelser angående lagens tillämpning blivit tillgängliga för bedömande av de organisationer, vars medlemmar skola handhava lagens verkställighet samt överarbetning gjorts av lagförslaget, innan detsamma framlägges, med hänsyn tagen till vad styrelsen anført rörande anmälningsplikt m. m.

NU HAR DU BLIVIT "FLICKAN
MED DEN VACKRA FIGUREN"
—DU SOM FÖRR VAR EN

BEN-GET!

—OCH DET HAR
JAG VI-TA-MALT
ATT TACKA FÖR!

"Nu sover, äter och arbetar jag bättre... har ökat 4 kilo... Vi-ta-malt utvecklar musklerna storartat..."

Gå in i närmaste apotek, speceri-, sjukvårds- eller kemikalieaffär och börja med Vi-ta-malt IDAG!

Drick hälsa - drick
VI-TA-MALT

—DET HJÄLPER OCH ÄR GOTT!

Ni mår bättre, sover bättre, känner Er mindre trött och irriterad — ser bättre ut — om Ni har en smula hull på kroppen.

En alltför mager människa är ofta ytterst nervös — sover illa — känner sig ständigt trött och nere. Är Ni e n'benget", som förutom att Ni ej mår väl plågas av Er kantighet, Er glämighet, Ert "frusna utseende"? Börja då med Vi-ta-malt och Ni kommer att bli förvånad över hur snabbt Ni ökar i vikt, känner Er friskare, gladare — njuter av härliga "sovnätter". Vi-ta-malt är ingen medicin utan koncentrerad näring, som har en underbar förmåga att fort hela nerverna. Hand i hand med att Ert nervsystem sättes i skick, tillgodogör Ni er födan på ett annat sätt, och snart har Ni de klädsamma, fylligt slanka linjer, som Ni aldrig trodde Ni skulle få. — Ni blir nöjdare, lyckligare — trivs bättre med livet.

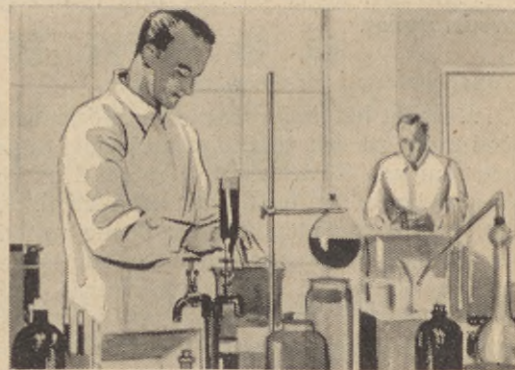
Ni dricker

VI-TA-MALT

Tag 2 à 3 tsk. Vi-ta-malt i ett glas mjölk, vatten och grädde, i en kopp te eller kaffe. Vi-ta-malt är underbart gott. Den rika vitaminhalten är av särskilt stor betydelse för uppbyggnadsarbetet inom kroppen. Vi-ta-malt är ytterst lättsmält och täles även av känsliga magar. VI-TA-MALTS uppbyggande egenskaper rekommenderas till alla, till friska och sjuka, till barn och vuxna.

Är Ert barn starkt?

Se Ert barn öka i vikt, få hälsans röda rosor... bli starkt och kraftigt! Låt Vi-ta-malt sköta uppbyggnadsarbetet och Ni får ett barn, som står emot påfrestningar, som inte dukar under för de många sjukdomar, som ligger på lur för det klena barnet.

Vi-ta-malt är vitaminrik näring för vuxna och barn. Innehåller A, B, C och D-vitaminer, kalk och fosfor sammansatt under vetenskaplig kontroll.